

FIRAT-GÖLKÖY BENDİ GÖL ALANINDAKİ YEKKAYMALARININ JEOLJİ İNCELEMESİ

AZİZERTUNÇ

E.İ.E. İdaresi Ankara

Yapımı düşünölen Fırat - Gököy bendi göl alanındaki yer kaymaları, hem Gököy, hem de akış yukarıdaki Karakaya bentleri için zararlı olacaktır. Fırat sağ jramacmda Senketo, Bego, Tillo, Meriçkeni, Şavi, Tangöl dolayında kayan kütleler, güneydeki Kımıl ve Ayı dağlarından kopmuşlardır. Bölge, 45 km² yüzölçümü ile Türkiye'nin en yaygın yer kayması örneğidir. Burada kaya düşmesi, düzlemsel blok kayması, kaya kayması, dönöl çökme tipleri, solifluksiyon ve bunların geçişleri vardır. Bölgede Midyat kireçtaşı, altındaki Gercüş formasyonu ile Koçali grubu üstünde kayar. Kayan kütleler Fırat'a inecek olursa, Gököy santrali kullanılmaz hale gelebilecektir. Ayrıca, kayan gereç Fırat'ta bir bent oluşturabilirse, akış yukarıdaki Karakaya bendi tesisleri su altında kalabilecektir.

Yer kaymaları, litoloji, yapı, topografya, atmosfer etkileri, deprem ve Fırat'ın topuk aşındırması denetiminde gelişmiştir ve gelişmektedir. Kımıl ve Ayı dağlarında Midyat kireçtaşının eğimlerinin 5°-35° kuzeye oluşu yer kaymalarını kolaylaştırmıştır. Midyat kireçtaşındaki N60E 90° ve N30E 90° eklemler takımları ve yer kaymaları nedeniyle izlenemiyen Miyosen sonrası yarıllmalar, yer kaymalarının boşanmasında etkindirler. Gercüş formasyonu kireçtaşı, serpantin ve radyolarit çakıllı, karbonat çimentolu çakıltası ile jips merceklerinden oluşmuştur. Üstteki çokça erimeii Midyat kireçtaşının eklemle-